

Rozvoj elektromobility a jej vplyv na spotrebu pohonných hmôt a elektrickej energie v cestnej doprave v Slovenskej republike

Ing. Martina Repíková

Centrum pre hospodárske
otázky, MH SR

Ciel' štúdie

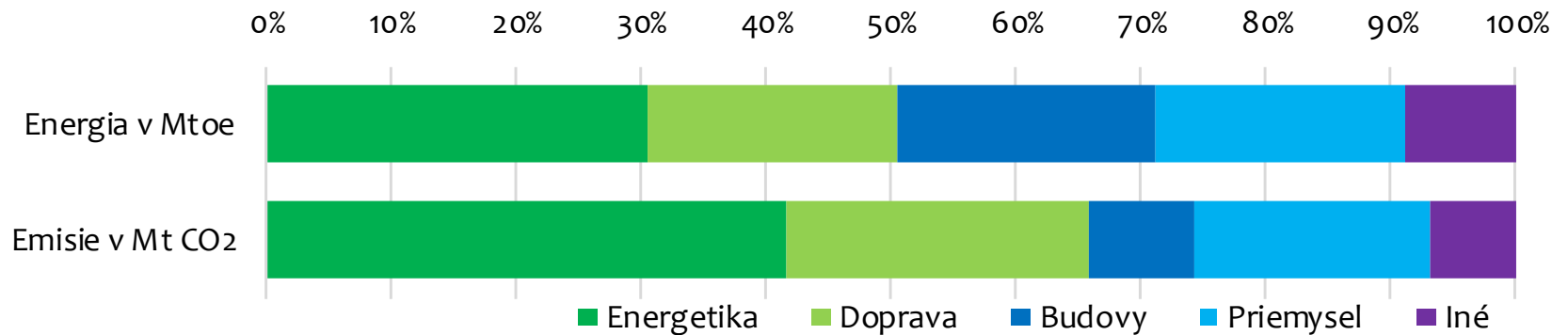
1. Prognóza rozvoja elektromobility
  - Ako sa môže vyvíjať elektromobilita v SR?
  - Ktoré faktory podporia alebo zabrzdia jej rozvoj?
2. Vplyv elektromobility na spotrebu pohonných hmôt a elektrickej energie
  - Aký vplyv bude mať predpokladané rozšírenie elektromobility na spotrebu pohonných hmôt a elektrickej energie na Slovensku?
  - Prispeje zavedenie elektromobility znížiť množstvo emisií z dopravy v SR?

Ciel' štúdie

Emisie z energetiky v roku 2018

- na úrovni 33,1 GtCO₂e
- ~60% celosvetových emisií skleníkových plynov
- štvrtina emisií z energetiky je z dopravy
- v doprave sa spotrebuje „iba“ 20% energie

Podiel globálnej spotreby energie podľa odvetví a množstve emisií CO₂, 2016

Zdroj: IEA, CO₂ Emissions Statistics

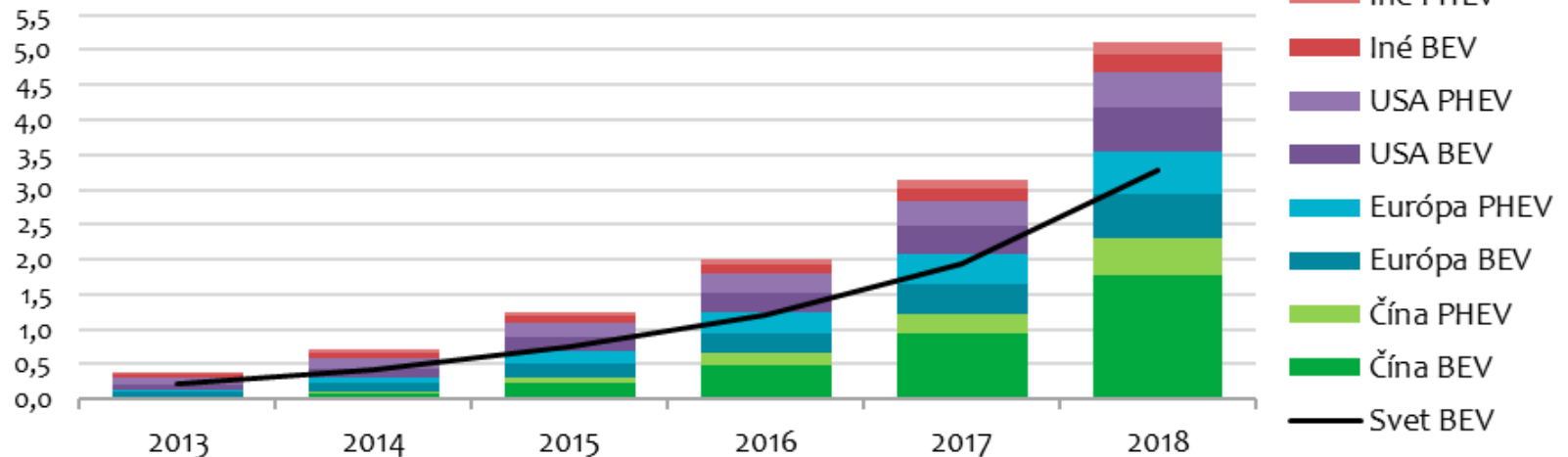
1. Prognóza rozvoja elektromobility

- Ako sa môže vyvíjať elektromobilita v SR?
- Ktoré faktory podporia alebo zabrzdia jej rozvoj?
- Terminológia
  - Elektrické vozidlá EV
    - Čisto batériové vozidlá BEV
    - Nabíjateľné vozidlá PHEV
    - Hybridné vozidlá HEV
  - Alternatívne palivá
    - LPG (skvapalnený ropný plyn)
    - zemný plyn
    - LNG (skvapalnený zemný plyn)
    - CNG (stlačený zemný plyn)
    - kvapalné biopalivá (ETBE, bioetanol, bionafta)
    - vodík

Elektromobily vo svete

Vývoj počtu elektrických vozidiel vo svete

Počet EV (milión)

Zdroj: Medzinárodná energetická agentúra (IEA), Global EV Outlook 2019

Celosvetový počet EV (IEA, 2018)

- 5,1 milióna osobných EV
  - z toho 3,29 milióna BEV
  - +2 milióny vs 2017
- 460 tisíc elektrických autobusov
- 250 tisíc ľahkých úžitkových elektrických vozidiel

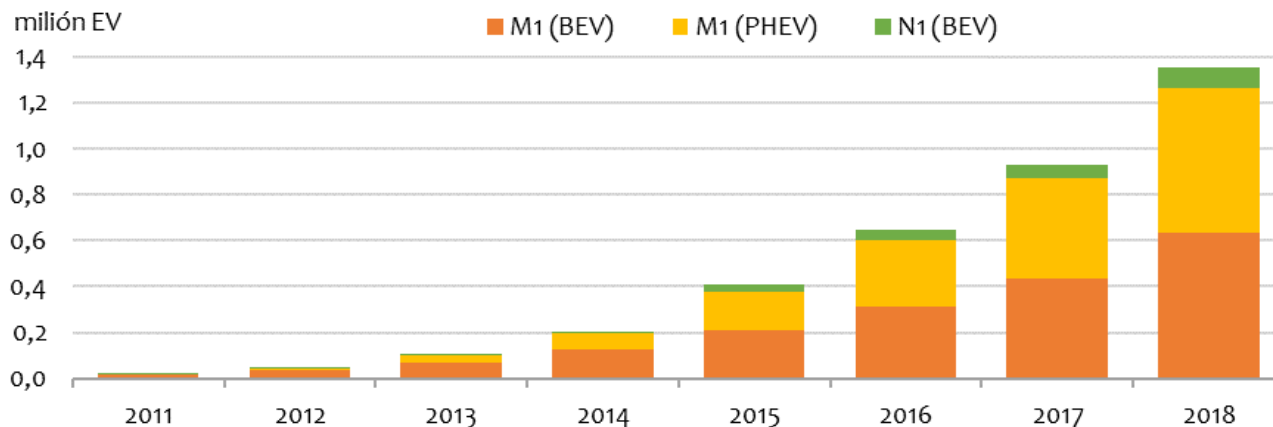
Krajiny s najväčším počtom EV (počet, % z vozového parku, v 2018):

1. Čína 2,3 milióna EV, 4%
2. USA ~1,1 milióna EV, 2,1%
3. Európa 1 352 287 EV, 2,3%

Európa a Slovensko

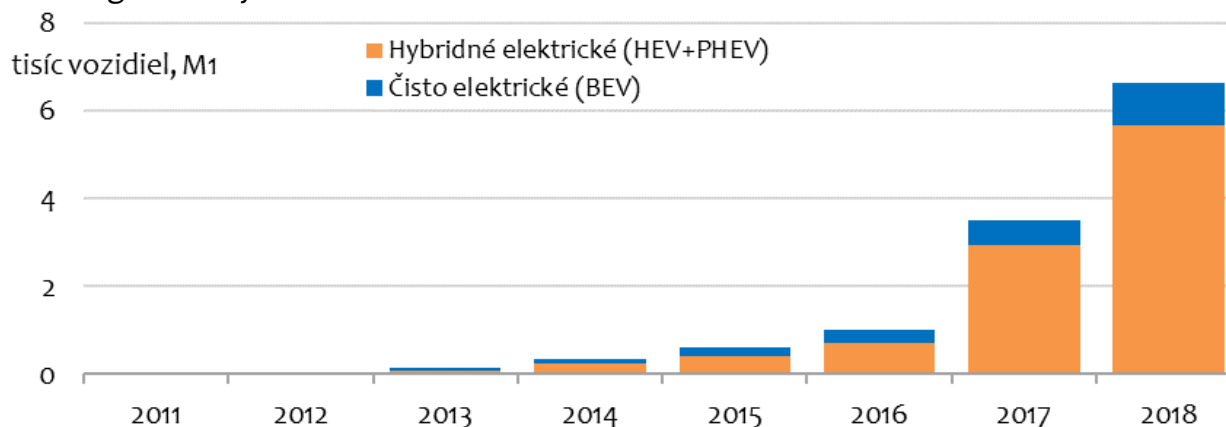
Slovensko (2018): 959 BEV, 619 PHEV, 47 autobusov a 74 LCEV

Počet osobných (M1) a ľahkých úžitkových (N1) BEV a PHEV v Európe

Zdroj: European Alternative Fuel Observatory (EAFO)

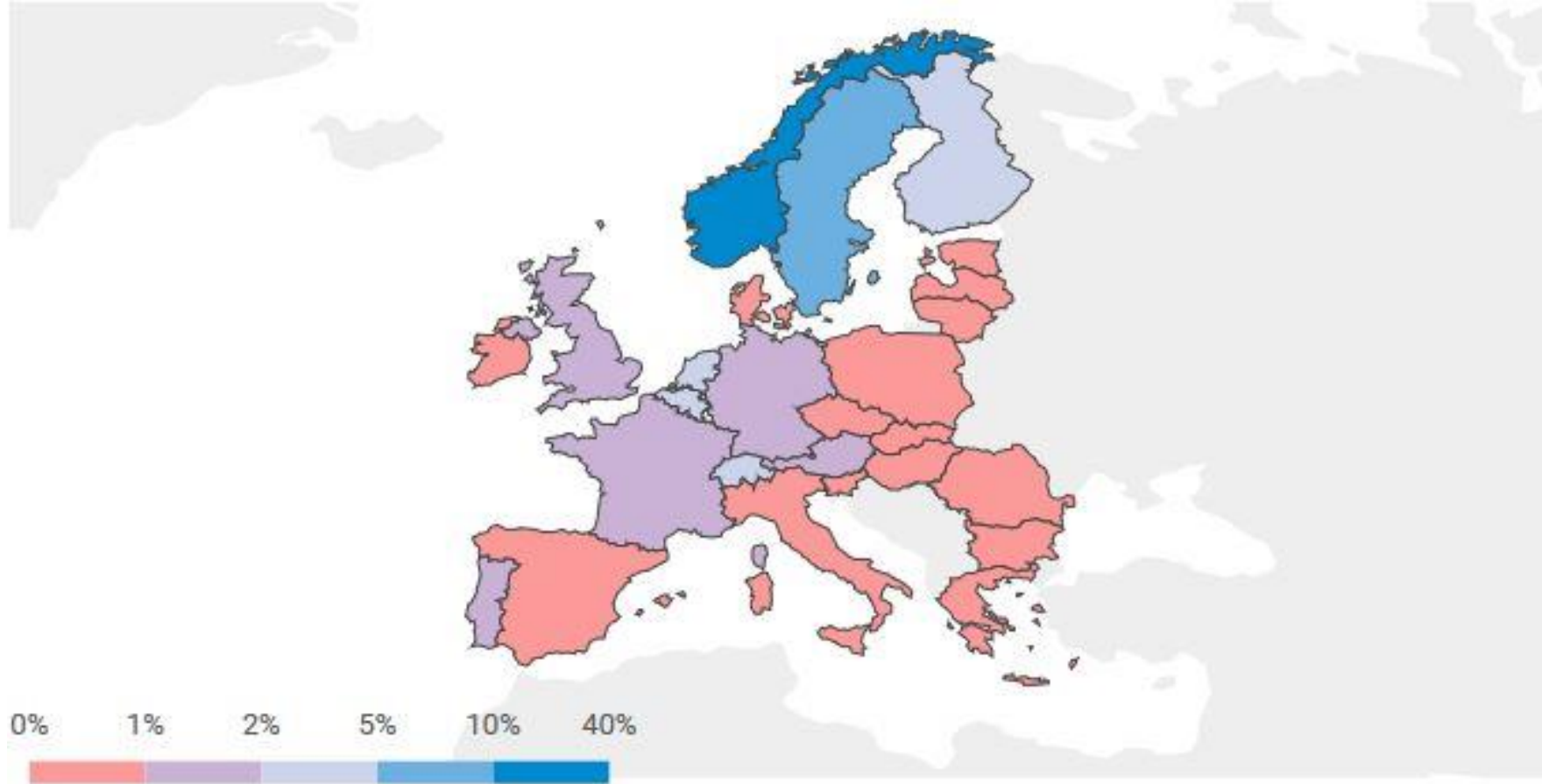
Počet registrovaných EV na Slovensku

Zdroj: ZAP SR

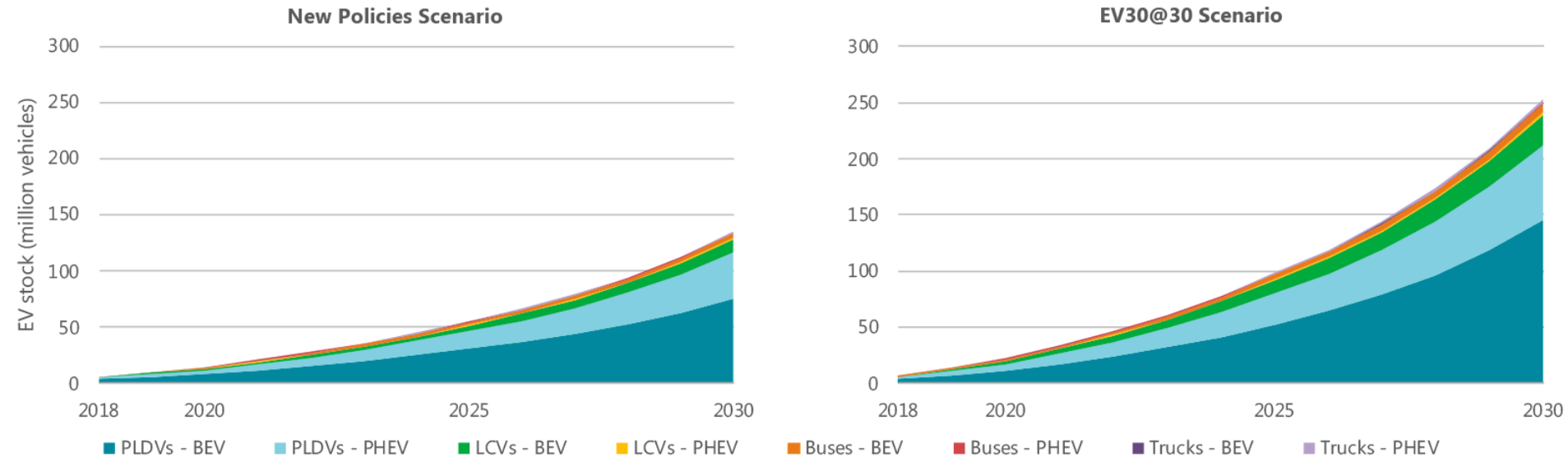
Podiel EV v Európe

Podiel EV medzi novo-registrovanými vozidlami v krajinách EU a EFTA, 2018

Zdroj: Európska asociácia výrobcov automobilov (ACEA)

Prognóza počtu EV do 2030 od IEA

Zdroj: Medzinárodná energetická agentúra (IEA), Global EV Outlook 2019

- New policies scenario zahŕňa existujúce a plánované politiky
- EV30@30 scenáριο počíta s 30% trhovým podielom EV v roku 2030
- PLDV – osobné vozidlá,
- LCV – ľahké úžitkové vozidlá,
- Buses - autobusy,
- Trucks – nákladné vozidlá

Iné predpovede

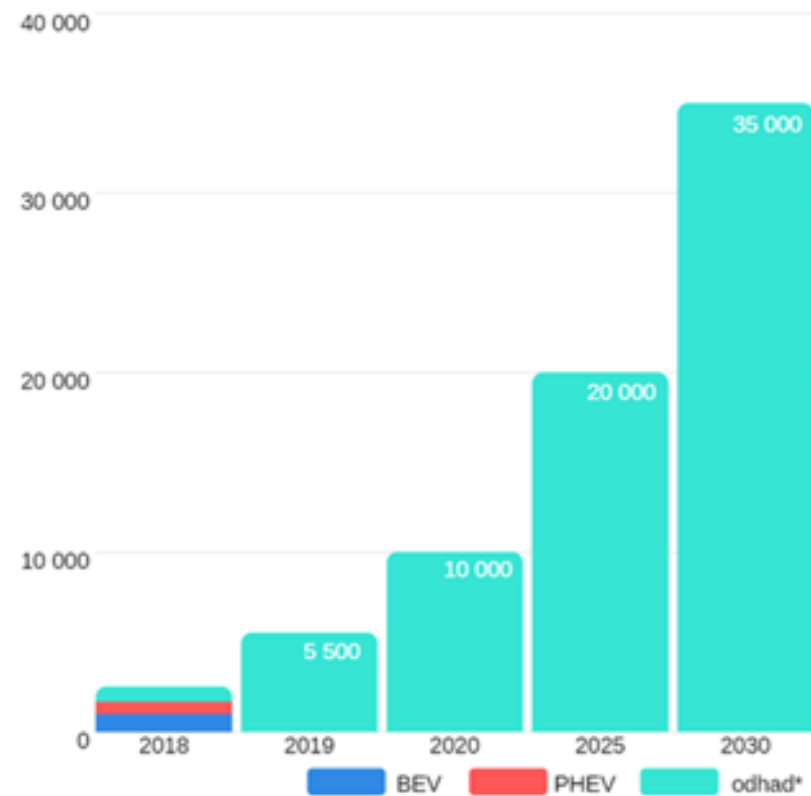
Počet EV

- IEA: 130-250 mil EV v 2030 a 5% podiel vo vozovom parku
- IRENA: 150 mil EV v 2030 a viac ako 1 mld EV v 2050
- KBC: 2 mld EV do 2040
- Morgan Stanley: 320 mil EV v 2030 a 1,6 mld v 2050

Počet/podiel novo-predaných

- BNEF: 28-30 mil EV v 2030
- Deloitte: 21 mil EV v 2030
- PWC: 40 % do 2030
- BCG: 46% do 2030

Počet EV a plán rozvoja v SR do roku 2030

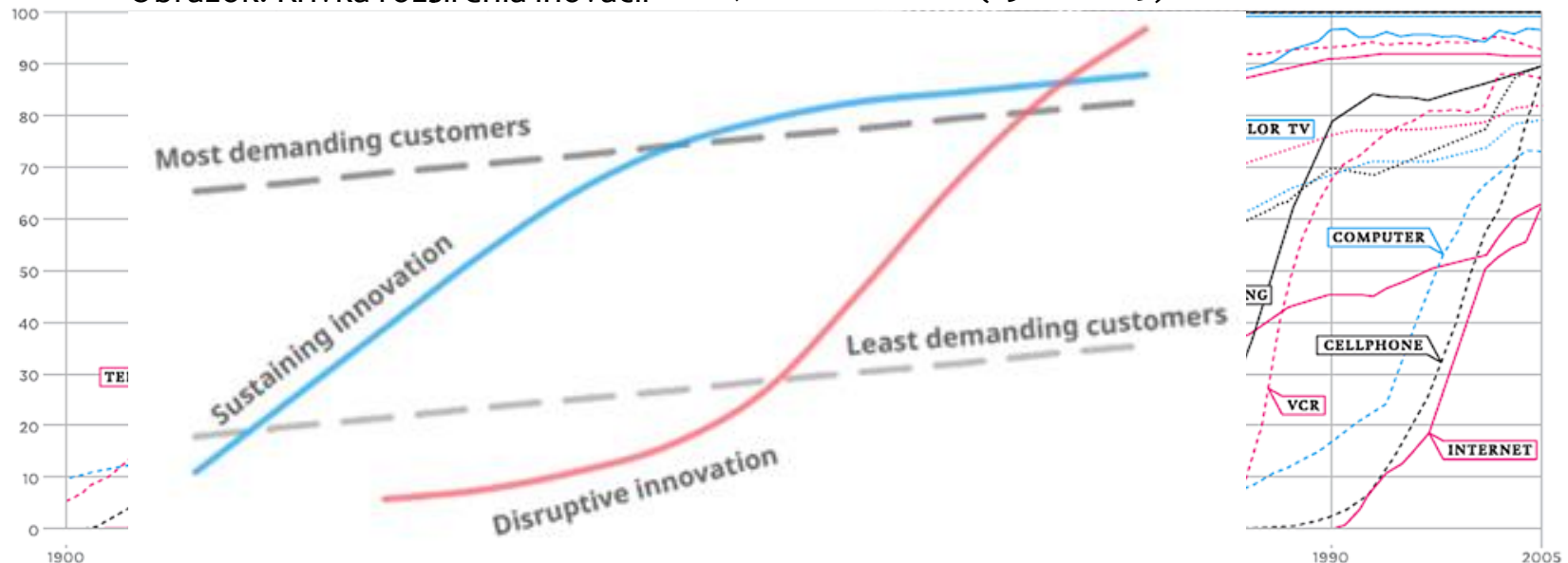
Zdroj: Akčný plán rozvoja elektromobility, MH SR, 2018

Východisková téza

Inovácie a ich nástup na trh

1. Etablované produkty (model automobilu so spaľovacím pohonom)
2. Disruptívne technológie (alternatívne palivá, elektromobilita)
  - Podľa analýzy historických trendov zavádzania technologických inovácií prudší nárast sa dostaví po preniknutí na 2,5-5% trhu
  - Pre SR by 2,5-5% bolo 58000 – 116000 EV (z 2,33 milióna osobných vozidiel M1)

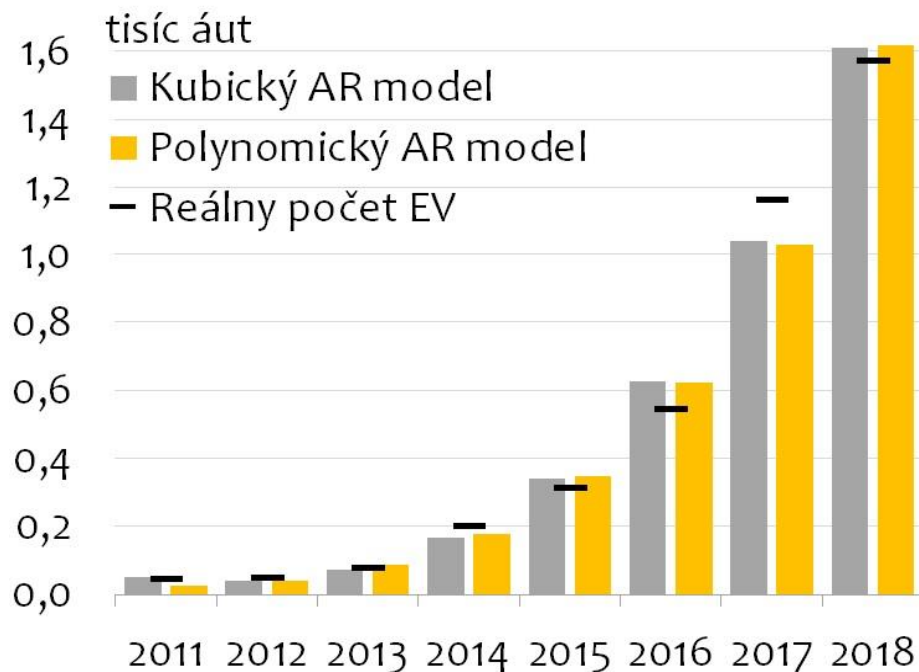
Rozšírenie inovácií medzi spotrebiteľmi v USA, % domácností (1900-2005)

Zdroj: Nicholas V. Carr via New York Times

30. 1. 2020

Prognostický model

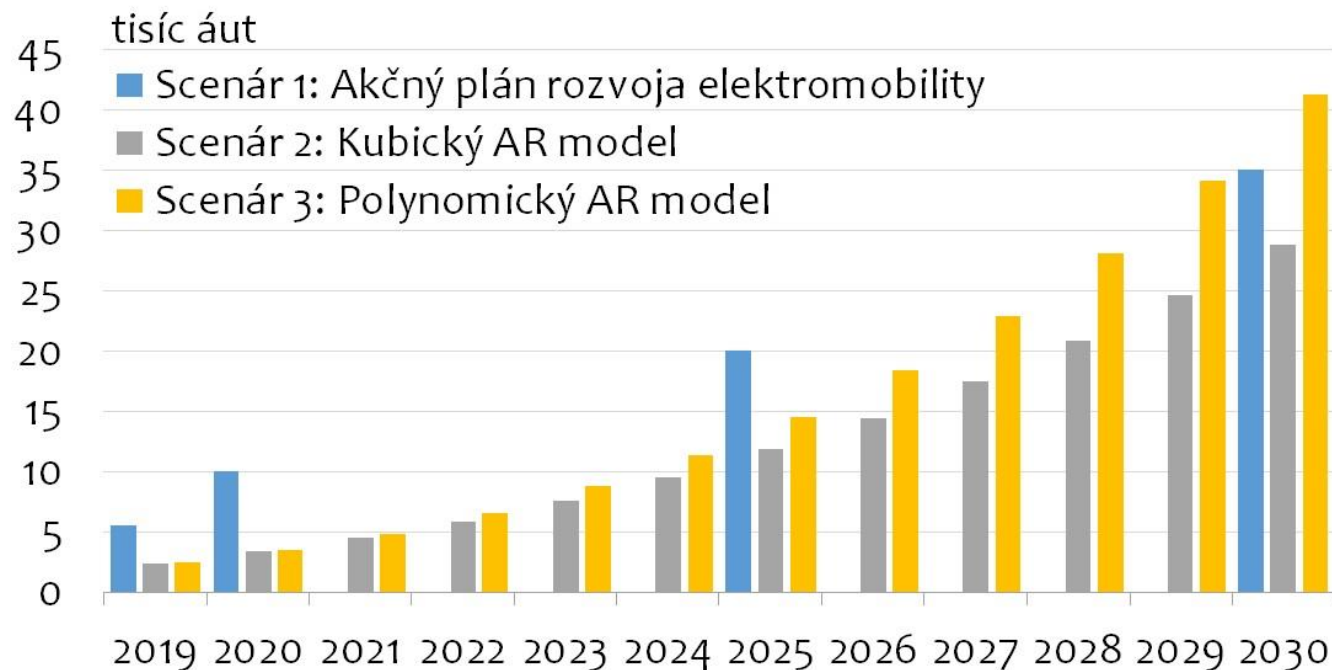

Koeficienty determinácie R2 auto-regresných funkcií

Funkcia	PHEV	BEV	EV
Kubická	97,8%	99,4%	98,6%
Polynomická	98,2%	99,5%	98,9%

Zdroj: Vlastný výpočet

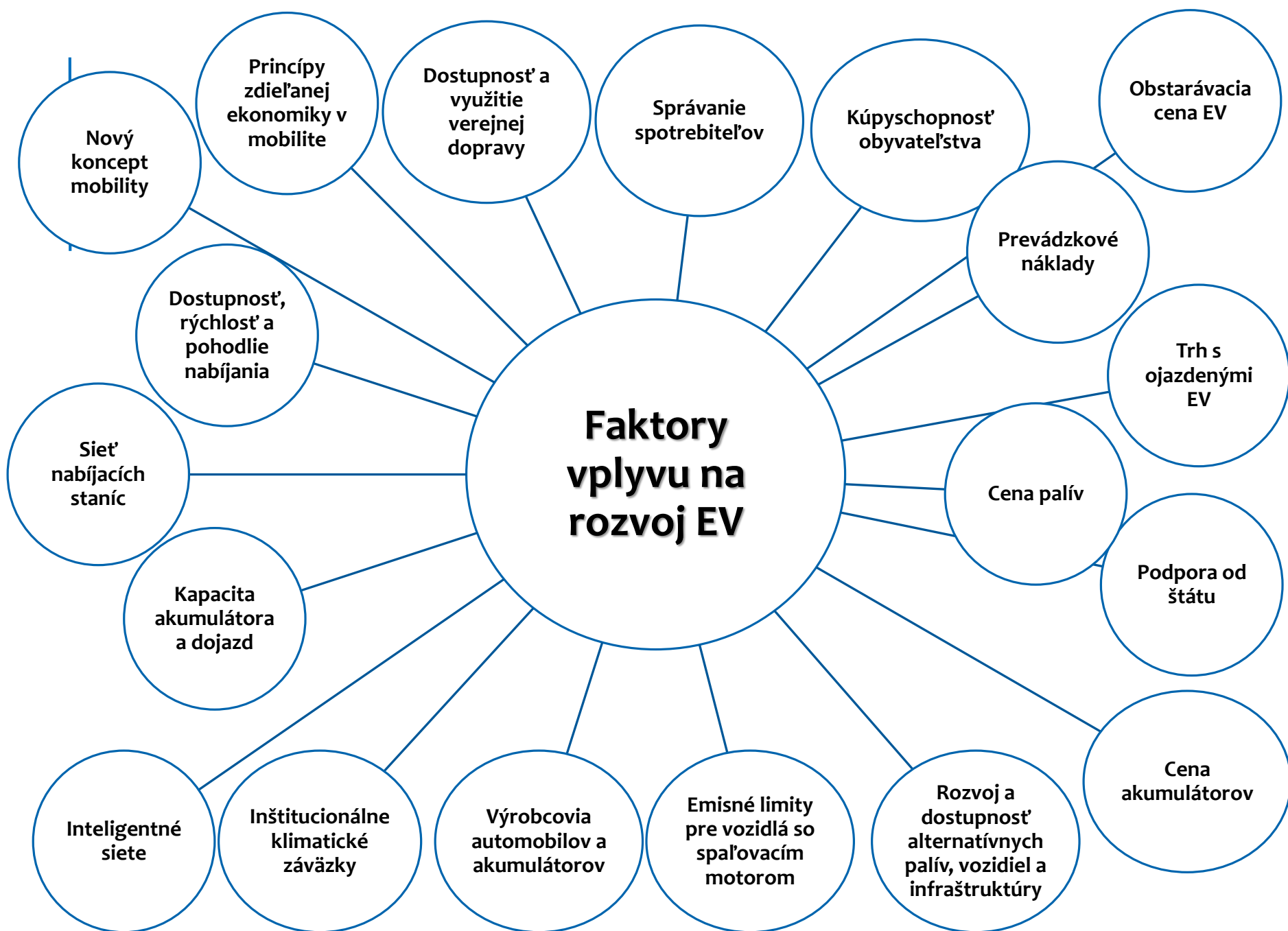
Scenáre

Scenáre odhadu počtu EV v SR (podiel vozidiel kategórie M1)

	Scenár 1: AP rozvoja elektromobility	Scenár 2: Kubická funkcia	Scenár 3: Polynomická funkcia
2020	10 000 (0,4%)	3 310	3 470
2025	20 000 (0,9%)	11 850 (0,15%)	14 540 (0,15%)
2030	35 000 (1,5%)	28 850 (1,2%)	41 230 (1,8%)

Zdroj: AP elektromobility a vlastný prepočet

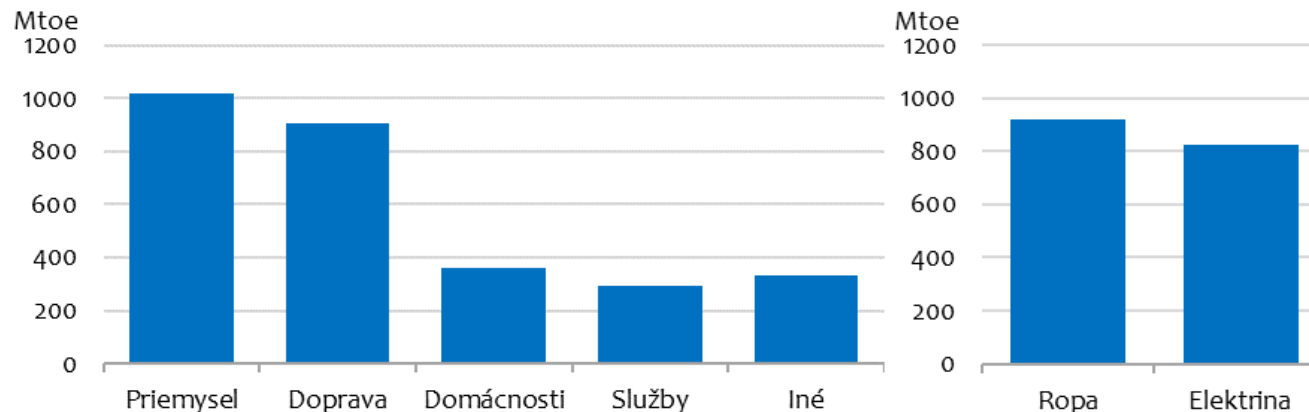
2. Vplyv EV na spotrebu PHM a elektrickej energie

- Aký vplyv bude mať predpokladané rozšírenie elektromobility na spotrebu pohonných hmôt a elektrickej energie na Slovensku?
- Príspeje zavedenie elektromobility znížiť množstvo emisií z dopravy v SR?

Spotreba pohonných hmôt

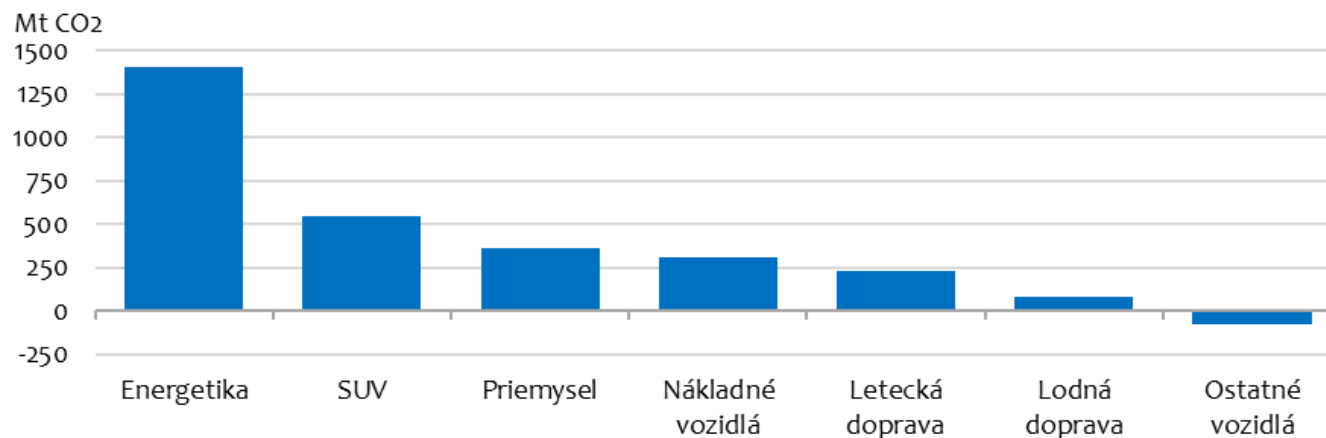
Spotreba energie v doprave narástla o 900 Mtoe v 2000-2018

Nárast spotreby energie podľa odvetvia a spotreby ropy a elektrickej energie vo svete, 2000-2018

Zdroj: IEA, WEO 2019

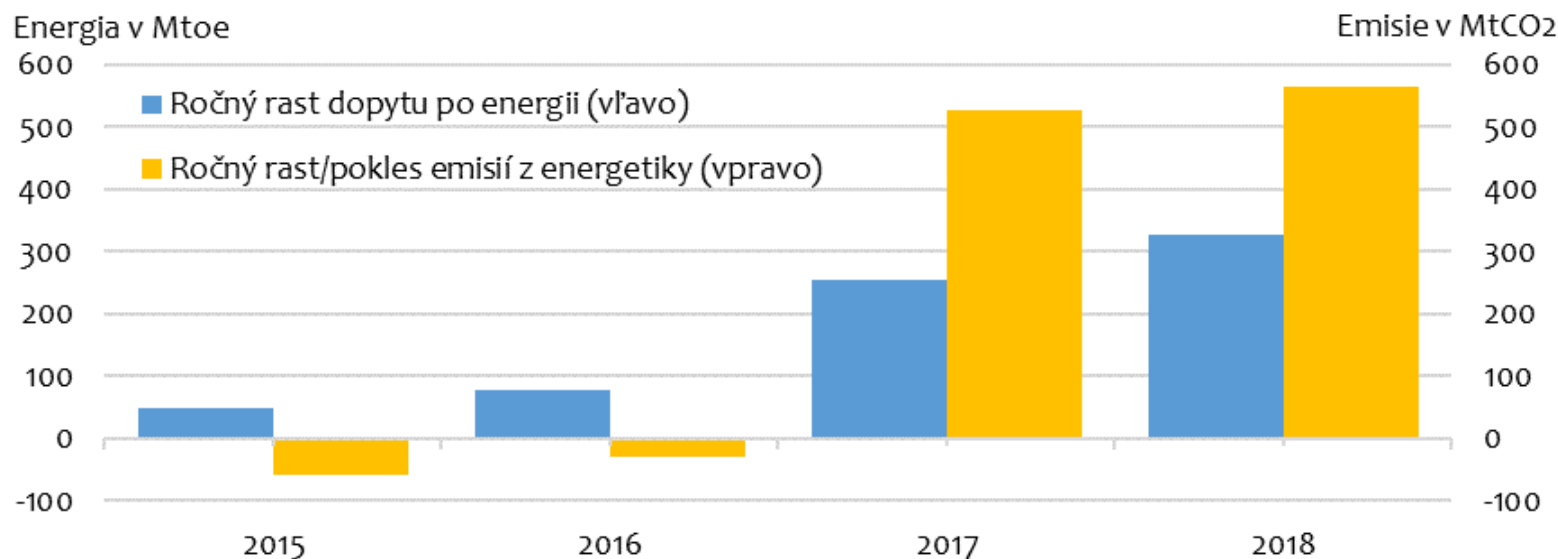
Nárast emisií skleníkových plynov z energetiky vo svete, 2010-2018

Zdroj: IEA, WEO 2019
30. 1. 2020

Emisie z dopravy vo svete

Ročný prírastok/úbytok dopytu po energii a emisií CO₂ z energetického sektora 2015-2018

Zdroj: IEA, GECO 2019

Elektrické vozidlá (IEA) vo svete v roku 2018

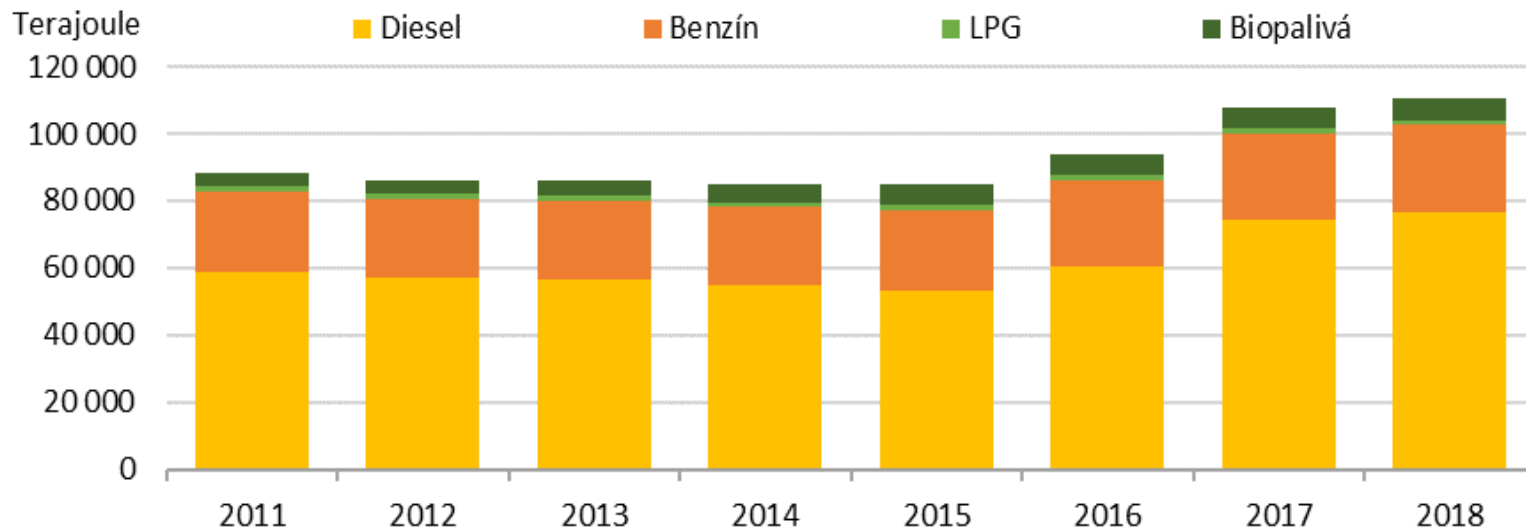
- 5,1 milióna EV
- na pohon 58 TWh elektrickej energie
- vypustené emisie pri výrobe tejto energie 41 mil ton emisií CO₂e
- rovnaký počet vozidiel so spaľovacím motorom by emitoval o 36 mil ton CO₂e viac

A v SR v roku 2018

- Elektrická energia 111 PJ / 31 TWh
- PHM 106 PJ
  - z toho 70% diesel/nafta,
  - 20% benzín
  - a zvyšok biopalivá, LPG a iné plynové palivá

Spotreba energie (PHM) v cestnej doprave v Slovenskej republike, 2011-2018

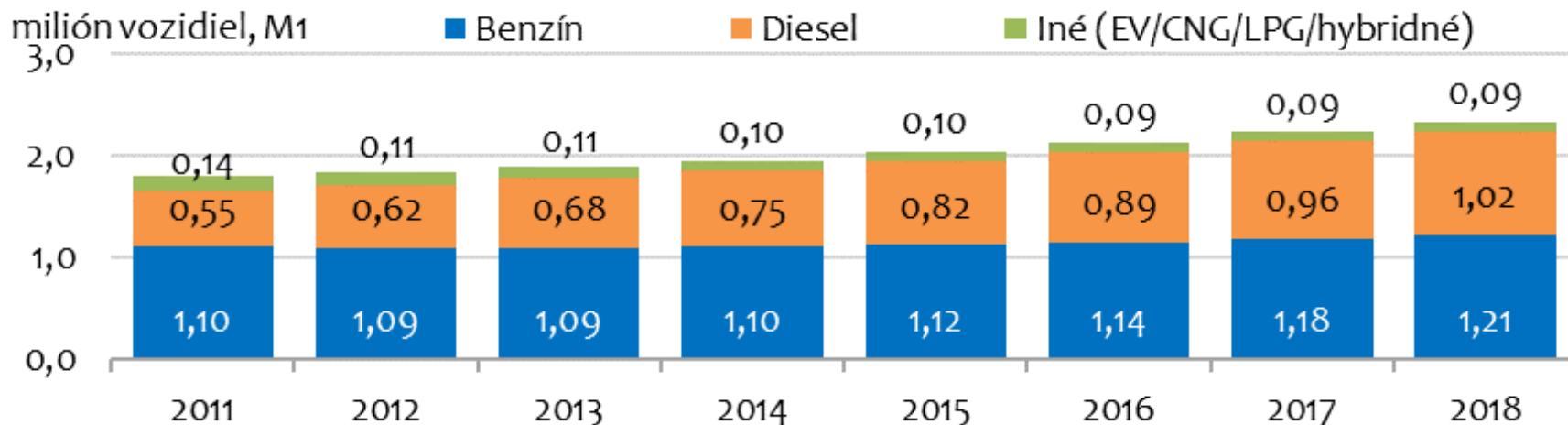

Zdroj: SHMÚ, Národná inventarizačná správa 2019, prvotné údaje pre rok 2018

A v SR v roku 2018

- Osobné automobily
  - od roku 2011 pol milióna áut
  - každé 5 auto benzínový pohon
  - 2x dieselový pohon

Počet registrovaných osobných vozidiel podľa paliva v Slovenskej republike, 2011-2018

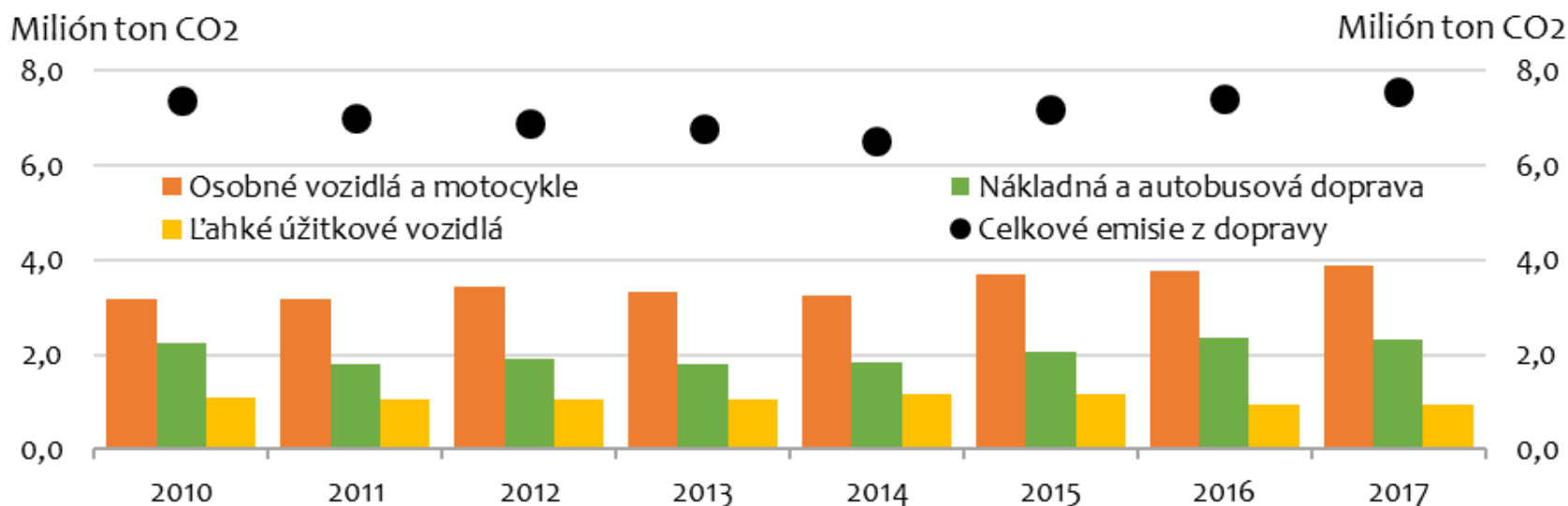

Zdroj: ZAP SR

A emisie v roku 2018

- Celkom 36,7 mil. ton emisií v SR v 2017
- Doprava približne 20%
- Osobné automobily 51% emisií z dopravy alebo 10,6% z celkových emisií

Vývoj Emisií CO₂ z cestnej dopravy v SR, 2010-2017

Zdroj: SHMÚ, Národná inventarizačná správa 2019

Tvorba scenárov – ročný nájazd

Priemerný ročný nájazd osobného vozidla

- Nízky do 12 000 km (v EU v 2018)
- Stredný do 15 000 km
- Vyšší do 20 000 km

Vzdialenosť spiatocnej jazdy medzi vybranými mestami

Mestá		Spiatočná jazda	Ročný nájazd (5x denne, 52 týždňov)	
Štart	Cieľ	km	km	kategória
Svätý Jur	Bratislava	30	7 826	Nízky nájazd
Pezinok	Bratislava	44	11 404	Nízky nájazd
Modra	Bratislava	54	14 076	Stredný nájazd
Malacky	Bratislava	76	19 760	Vyšší nájazd
Leopoldov	Trnava	36	9 350	Nízky nájazd
Galanta	Trnava	54	14 160	Stredný nájazd
Hlohovec	Nitra	57	14 825	Stredný nájazd
Vráble	Nitra	42	10 977	Nízky nájazd
Vrútky	Žilina	47	12 241	Stredný nájazd
Považská Bystrica	Žilina	67	17 394	Vyšší nájazd
Zvolen	Banská Bystrica	42	10 993	Nízky nájazd
Žiar nad Hronom	Banská Bystrica	82	21 190	Vyšší nájazd
Prešov	Košice	73	18 970	Vyšší nájazd
Medzev	Košice	77	20 129	Vyšší nájazd

Zdroj: <http://www.vzdialenost.sk/>

Tvorba scenárov – priemerná spotreba

Spotreba automobilu v závislosti od

- jazdných podmienok,
- spôsobu jazdy vodiča,
- vzdialenosti,
- profilu trate,
- počasia,
- ročného obdobia a iných činiteľov

U elektromobilov aj

- kapacita akumulátora,
- rýchlosť,
- kúrenie alebo klimatizácia

Min tvoria emisné limity EÚ pre 2020 a 2030

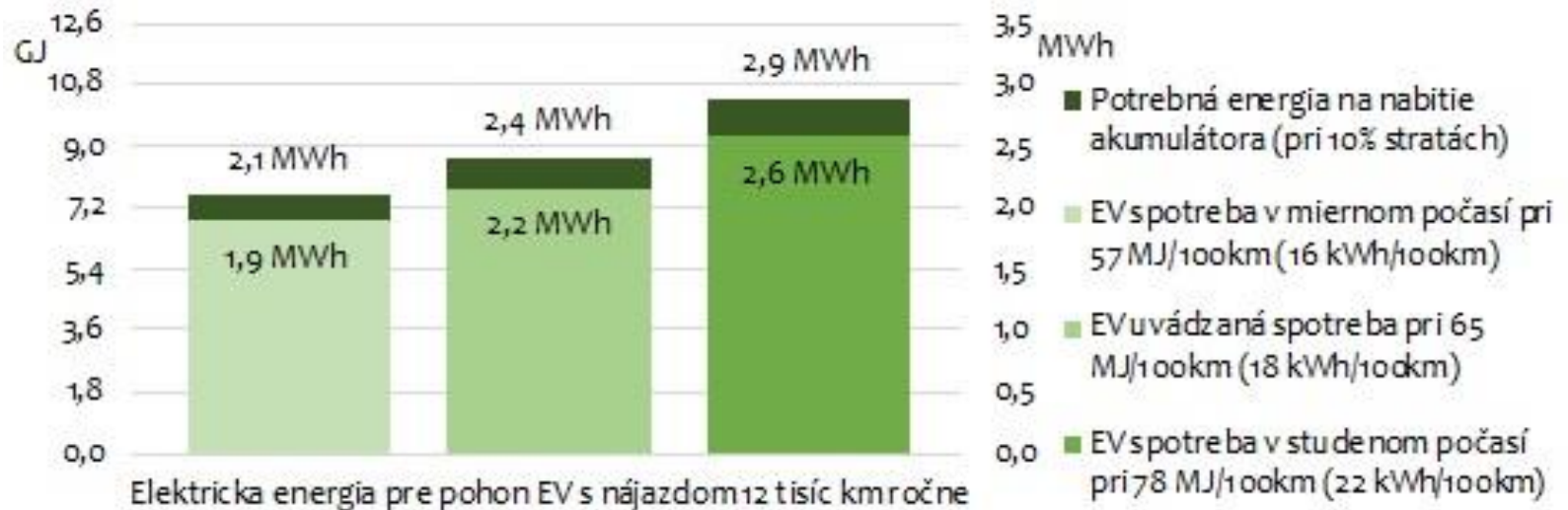
Priemerná spotreba pohonných látok na 100 km

Pohon motora	v l/100km	v MJ/100km	v kWh/100km
Benzín	4,1	138	38
	5,6	188	52
	6,5	218	61
	7,8	262	73
Diesel	3,6	121	34
	4,5	151	42
	5,8	196	54
	7,8	261	73
EV spotreba v miernom počasí		57	16
EV uvádzaná spotreba		65	18
EV spotreba v studenom počasí		78	22

Zdroj: ceskybenzin.cz, ev-database.uk, TUV report 2018, vlastný prepočet

Spotreba elektrickej energie pre 1 EV = spotreba 1 stredne veľkej domácnosti

Spotreba elektrickej energie na pohon EV a dopyt po elektrickej energii pre nabitie akumulátora pri nižšom ročnom nájazde a 10% strate z nabíjacej sústavy a zo samo-vybíjania

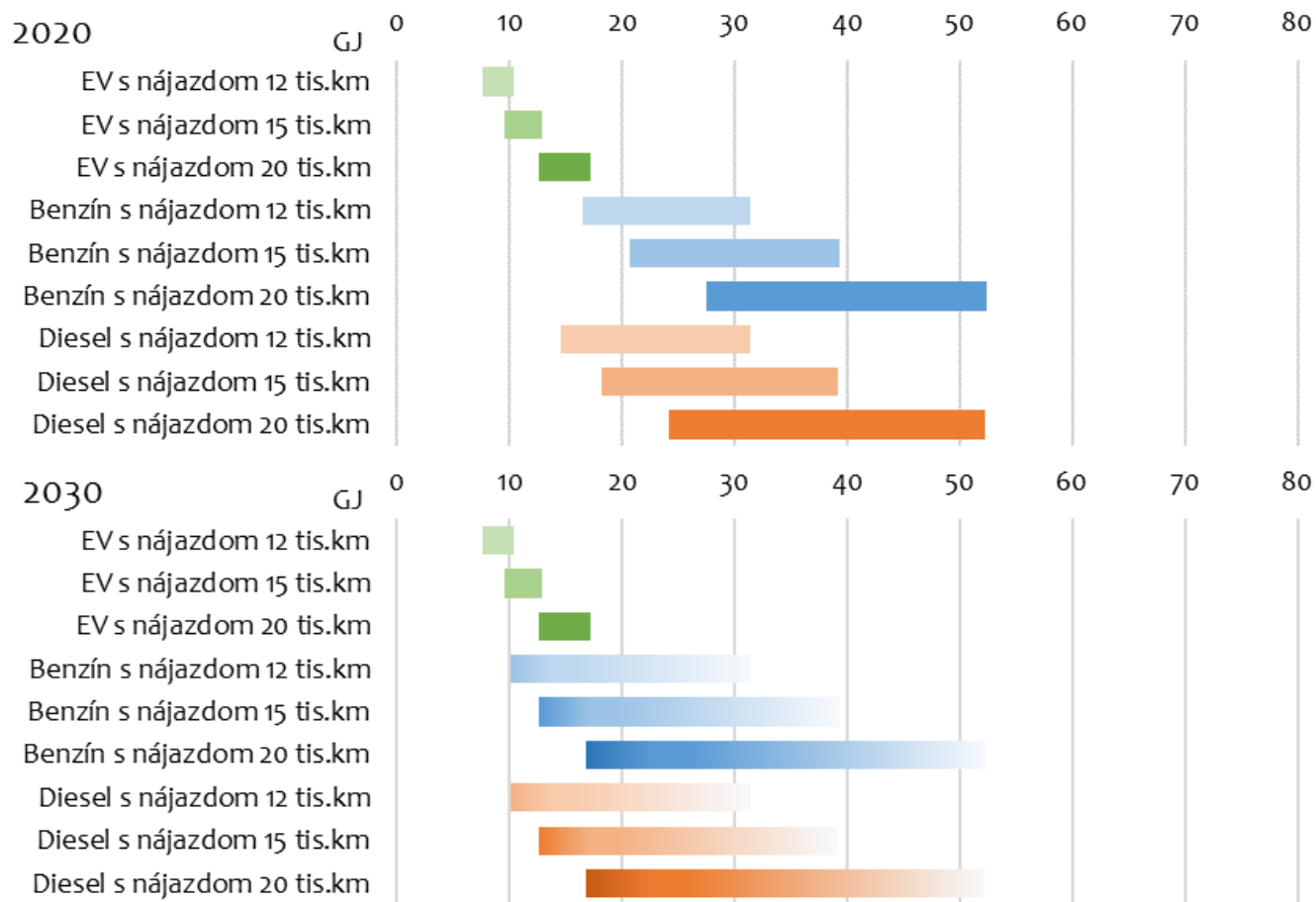

Zdroj: vlastný výpočet

Priemerná slovenská domácnosť spotrebuje v byte zhruba 2,3 MWh elektriny za rok, v rodinnom dome približne 3,9 MWh (mimo vykurovania a ohrevu vody).

1 vozidlo: PHM a elektrická energia

Porovnanie spotreby PHM a elektrickej energie 1 vozidlom, rozpätie dané min a max priemernej spotreby, spotreba PHM podľa emisných limitov

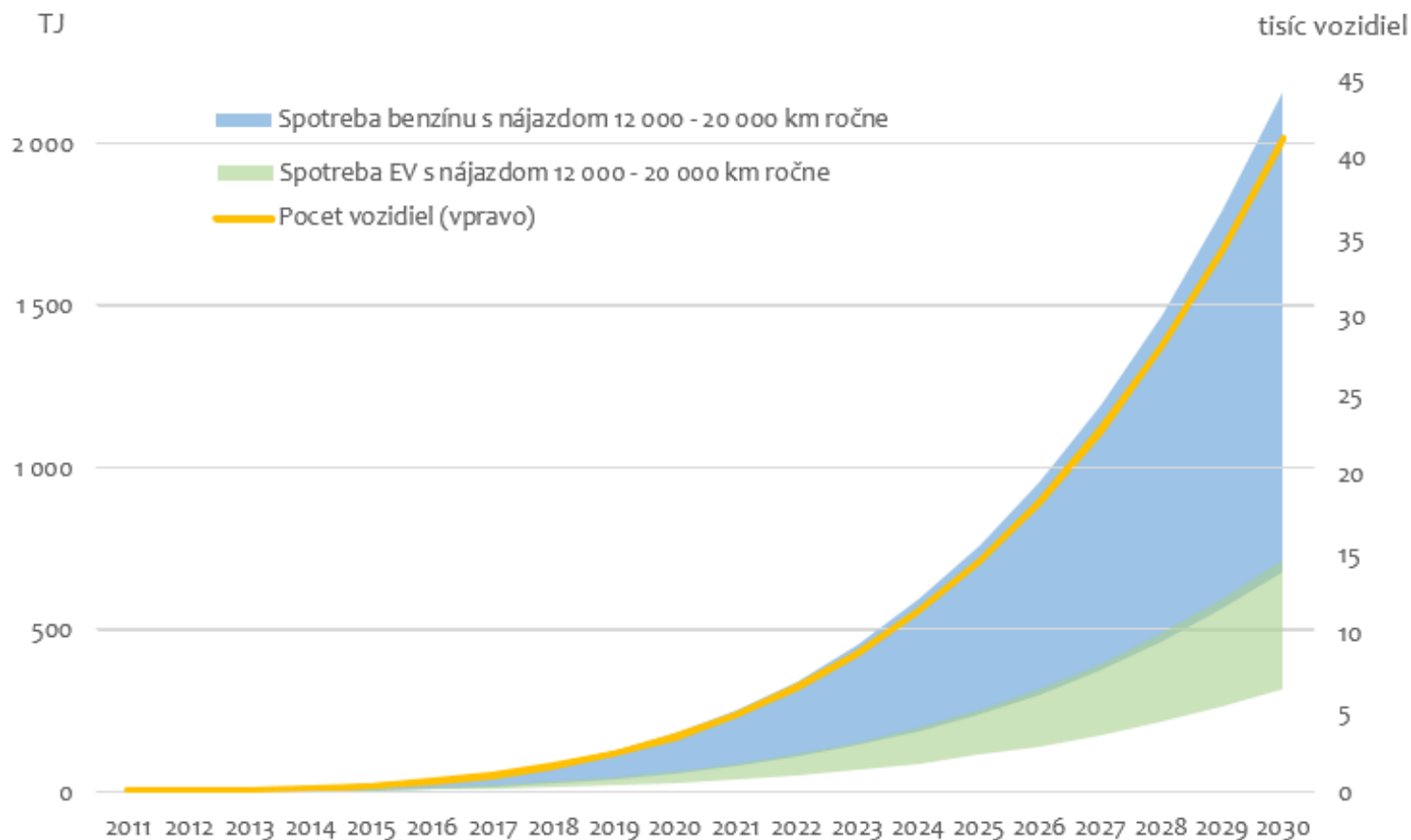

Zdroj: vlastný výpočet

Dolná hranica 2,5 l/100 km v 2030 pre benzín aj diesel

Scenár 3: PHM a elektrická energia

Porovnanie dopytu po energii na pohon vozidiel s elektrickým a benzínovým motorom pri rôznych ročných nájazdoch (po započítaní strát zo samovybíjania a účinnosti nabíjacej sústavy)

Zdroj: Vlastný výpočet

Scenáre: PHM a elektrická energia

Dopyt	Scenár	Počet vozidiel ks	Elektrina (min) TJ	Elektrina (max) TJ	Benzín (min) TJ	Benzín (max) TJ	Diesel (min) TJ	Diesel (max) TJ
2020	S1	10 000	76	172	165	524	145	522
	S2	3 305	25	57	55	173	48	173
	S3	3 473	26	60	57	182	50	181
2030	S1	35 000	266	604	578	1 833	508	1 828
	S2	28 847	219	498	476	1 511	418	1 506
	S3	41 230	313	711	681	2 159	598	2 153
2,5% vozového parku (M1)		58 170	442	1 003	961	3 046	844	3 037
5% vozového parku (M1)		116 339	883	2 007	1 922	6 093	1 687	6 075
Osobné vozidlá (kat. M1)		2 326 787	17 662	40 135	38 432	121 857	33 746	121 493
Osobné a ľahké nákladné vozidlá (kat. M1,2,3 a N1)		2 595 494	19 702	44 770	42 870	135 930	37 642	135 521

Podmienky pre nižšiu spotrebu PHM:

- EV nahradia vozidlá so spaľovacím motorom
- Zdrojový mix výroby elektrickej energie v SR
- Nemožno hovoriť o úspore energie kvôli spotrebe primárnej energie pre výrobu PHM a elektriny

Zdroje pre výrobu „paliva“

Ropa v rafinérii

- cca 70% suroviny na PHM

Zdrojový mix pre výrobu elektrickej energie v 2018

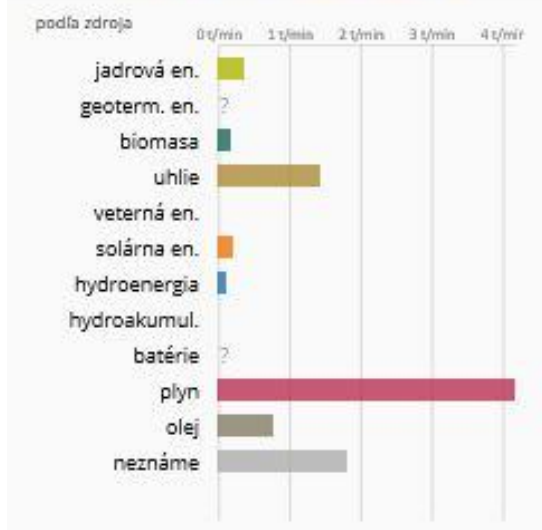
- 10,8% uhlia (v 2030 bez uhlia, podľa NECP)
- 11% z iných fosílnych palív
  - vrátane zemného plynu
- 78,2% nízko-uhlíkovo
  - 55% z jadra
  - 14,4% z vody
  - 8,8% z OZE

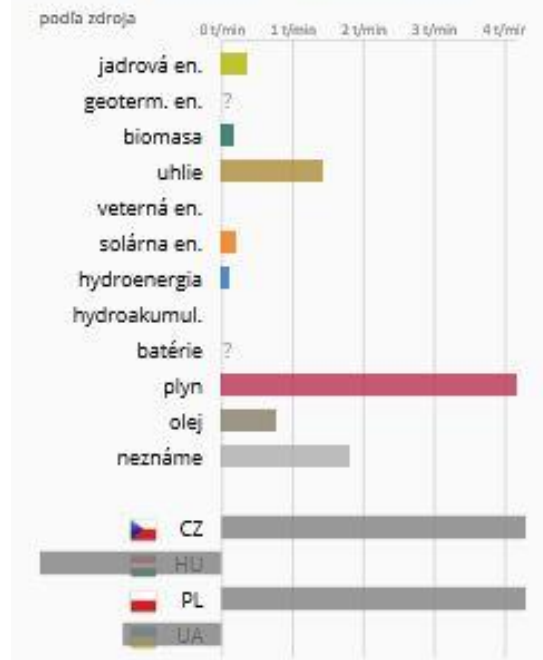
Zdrojový mix elektrickej energie

Uhlíková intenzita výroby a spotreby elektrickej energie v SR, 2019

Emisie uhlíka výroby elektriny v SR v 09/2019

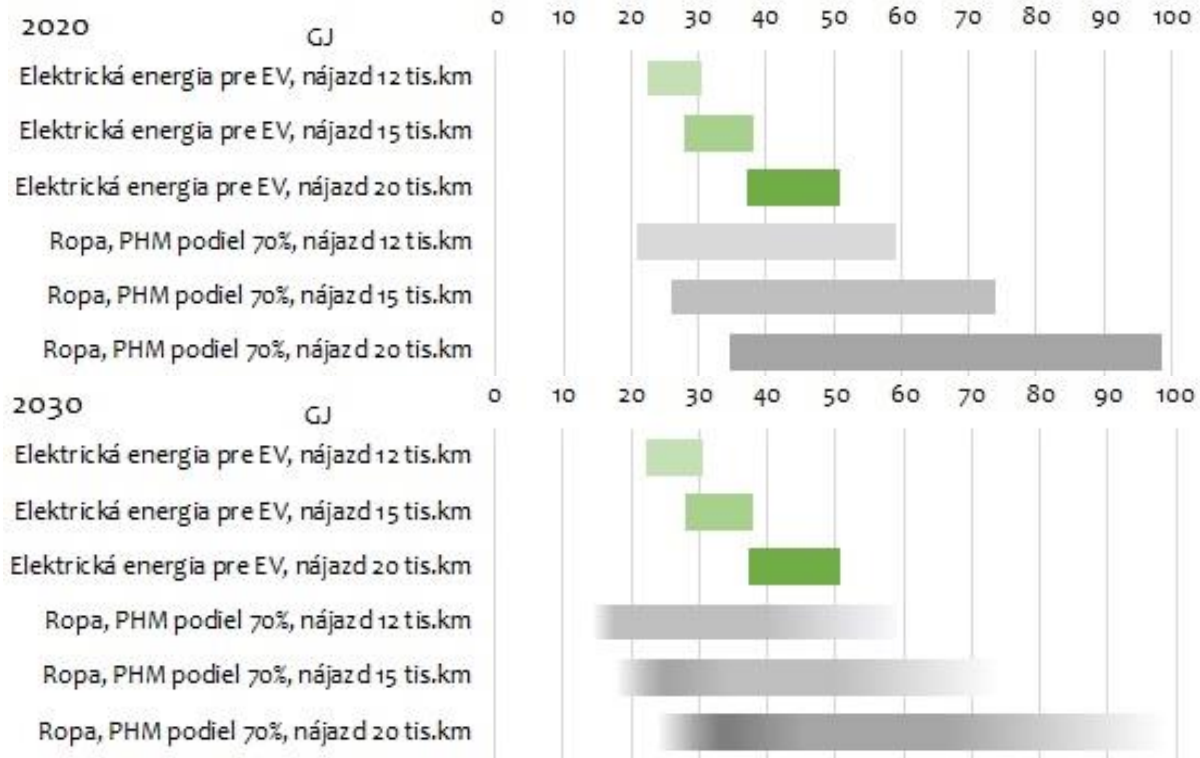

Emisie uhlíka spotreby elektriny v SR v 09/2019

Energia potrebná pre výrobu „palív“ pre EV

Spotreba energie pre výrobu PHM a elektrickej energie na pohon vozidiel v roku 2020

Zdroj: vlastný výpočet

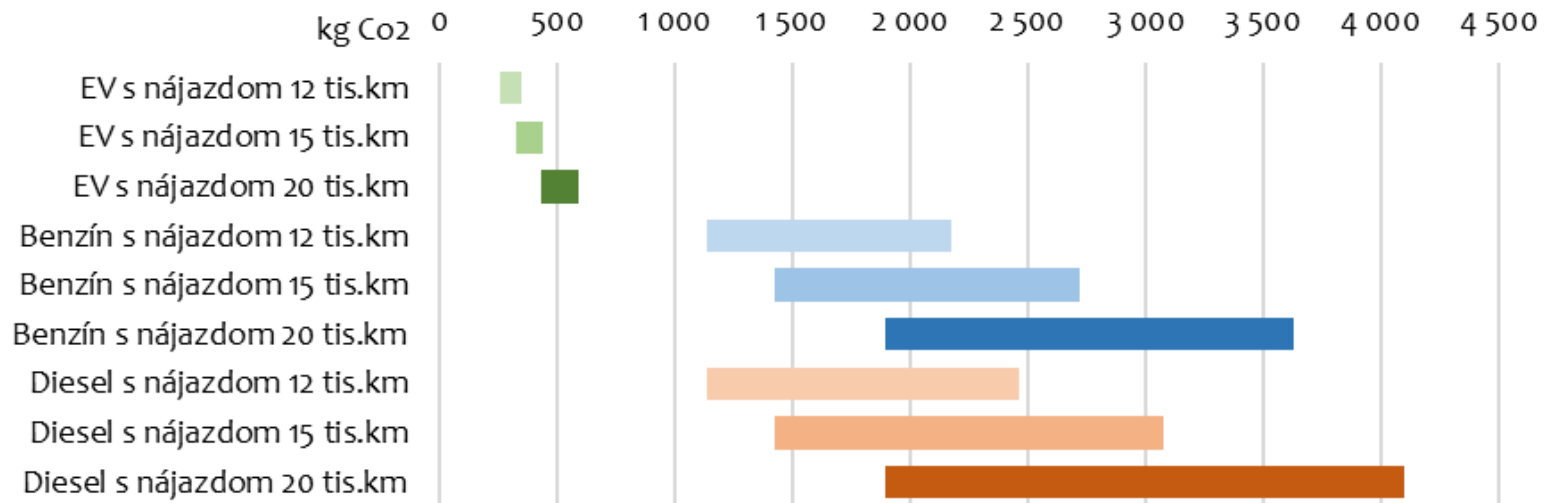
Pre výpočet primárnej energie pre elektrickú energiu bol použitý predpokladaný zdrojový mix výroby elektrickej energie v roku 2030. Ropa, PHM podiel 70%, zodpovedá celkovému množstvu surovej ropy (primárna energia) využitej v rafinérii pri premene na pohonné hmoty (sekundárna energia) prepočítané na jedno vozidlo so spaľovacím motorom nezávisle od podielu benzínu a dieselu.

- vysoký podiel nízko-uhlíkových zdrojov v energetickom mixe pre úsporu primárnej energie nestačí
- zvyšovať podiel OZE, najmä veternej a slnečnej

Emisie elektromobilov

- EV odstráni emisie zo spaľovania pohonných hmôt, ako sú CO₂, NO₂, SO_x a iné
- Iné emisie z prevádzky vozidla, ako mikročastice z oterov brzd, pneumatík a asfaltu zostanú.

Emisie CO₂ vozidiel s elektrickým (s priemernou EI 166,87 gCO₂eq/kWh), benzínovým a dieselovým pohonom

Zdroj: Vlastný výpočet

Kde „tankovať“?

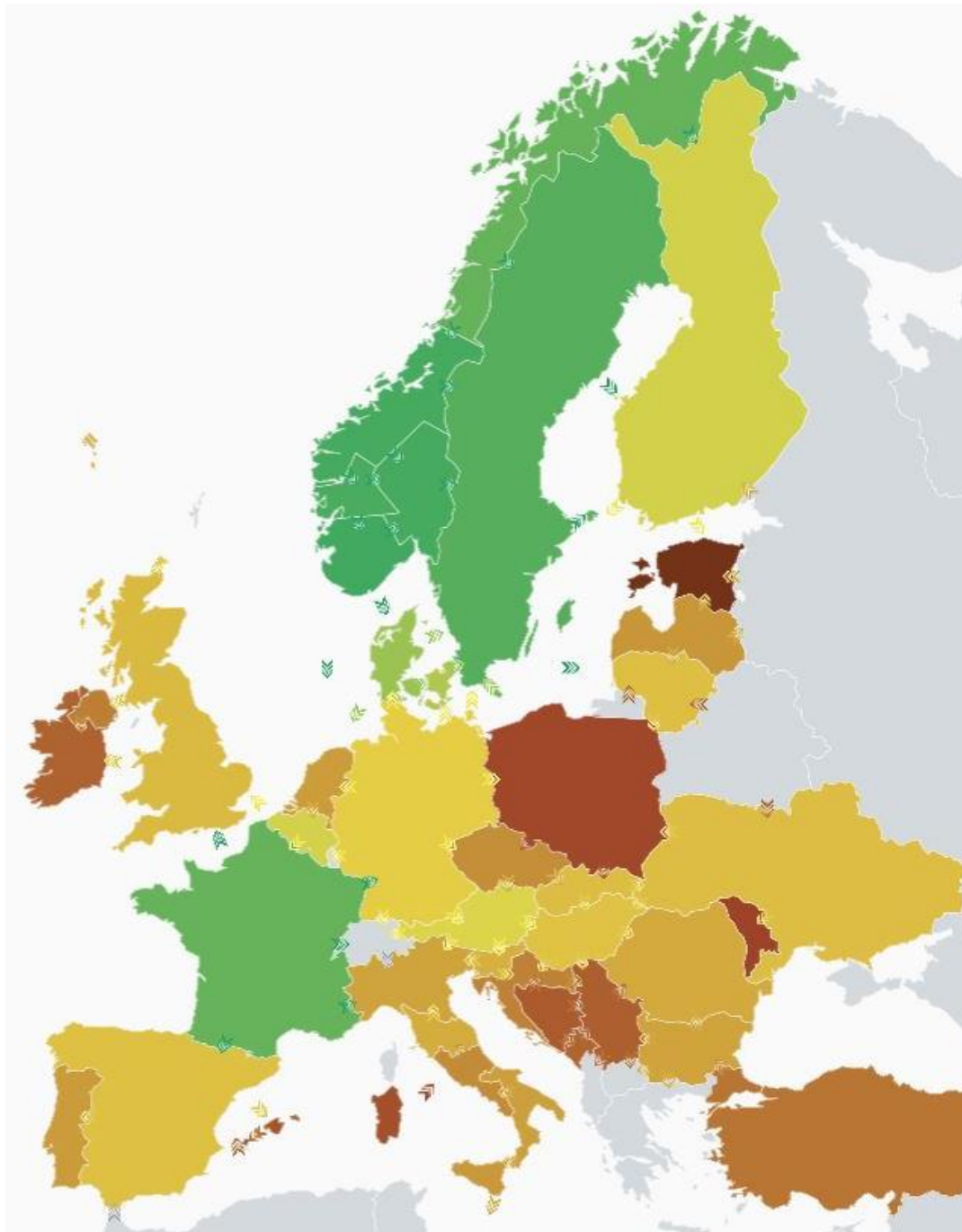
Priradené emisie

- vznikajú pri výrobe elektrickej energie využitej ako palivo pre pohon
- závisia od energetického mixu lokality, kde EV dobíja akumulátor
- čím vyšší podiel nízko-uhlíkových zdrojov v energetickom mixe krajiny, tým nižšie priradené emisie

Emisie vozidiel s benzínovým a naftovým pohonom a EV nabíjaného v energetickom mixe s rôznou emisnou intenzitou výroby elektrickej energie, s ročným nájazdom 12 tisíc km

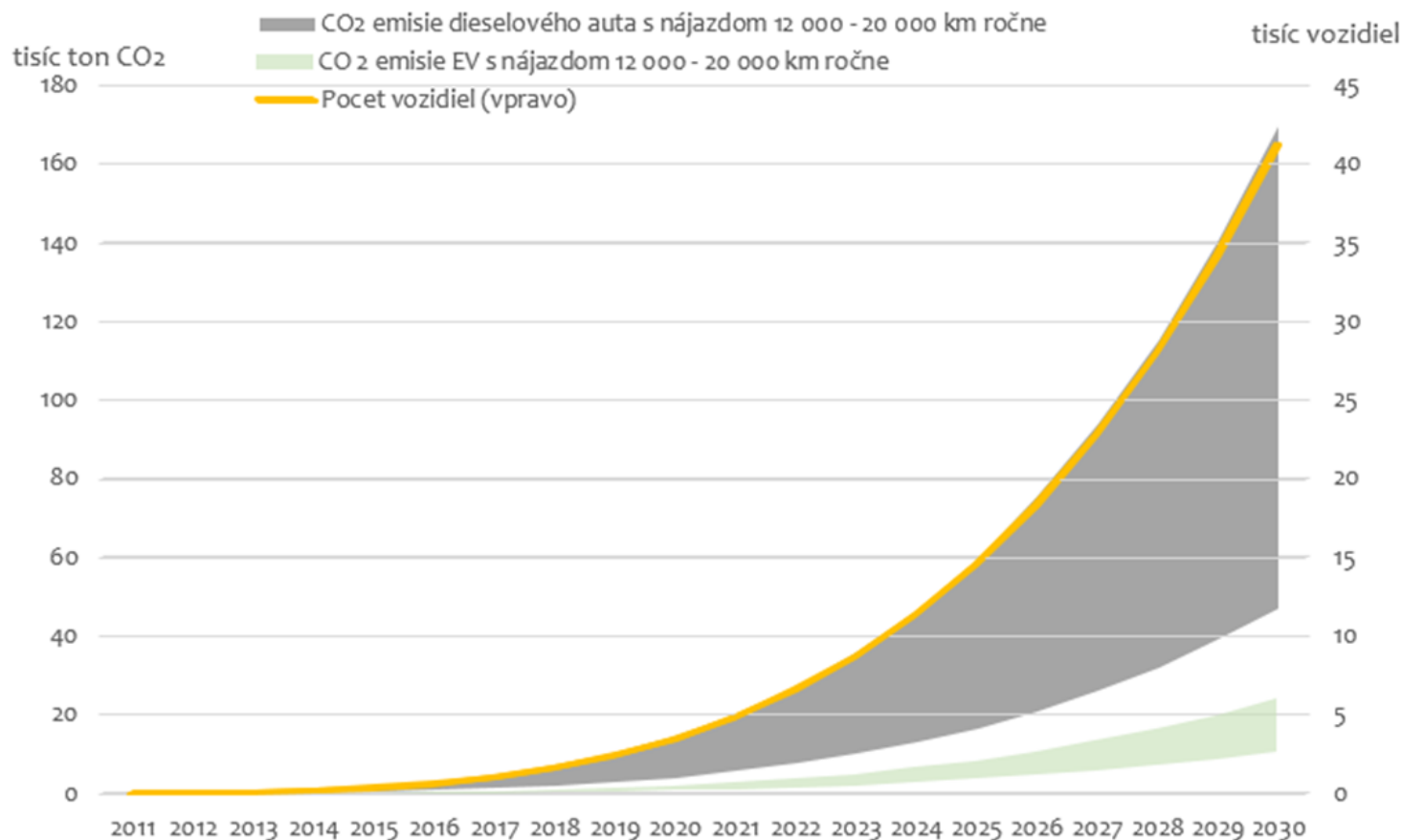

Zdroj: Vlastný výpočet

Scenár 3: Porovnanie emisií

Porovnanie emisií výroby elektrickej energie a spaľovania v motore pre EV a diesel (v 2030 je min spotreba 3,6l/100km)

Zdroj: Vlastný výpočet

Scenáre: Emisie skleníkových plynov

- Regionálne rozloženie emisií
- Lepšia kvalita ovzdušia v oblasti s hustou frekventovanou premávkou, vplyv na zdravie
- Pre ucelenejší obraz - výpočet emisií celého životného cyklu vozidla, komponentov a palíva

Emisie CO ₂	Scenár	Počet vozidiel ks	Elektrina (min) kt CO ₂	Elektrina (max) kt CO ₂	Benzín (min) kt CO ₂	Benzín (max) kt CO ₂	Diesel (min) kt CO ₂	Diesel (max) kt CO ₂
2020	S1	10 000	3,2	7,2	11,4	30,3	11,4	41,1
	S2	3 305	1,0	2,4	3,8	10,0	3,8	13,6
	S3	3 473	1,1	2,5	4,0	10,5	4,0	14,3
2030	S1	35 000	9,1	20,6	40,1	105,9	39,9	143,7
	S2	28 847	7,5	17,0	33,0	87,3	32,9	118,4
	S3	41 230	10,7	24,3	47,2	124,7	47,0	169,3
2,5% vozového parku (M1)		58 170	15,1	34,2	66,6	176,0	66,3	238,8
5% vozového parku (M1)		116 339	30,1	68,5	133,2	351,9	132,7	477,7
Osobné vozidlá (kat. M1)		2 326 787	602,7	1 369,6	2 663,9	7 038,8	2 653,7	9 553,8
Osobné a ľahké nákladné vozidlá (kat. M1,2,3 a N1)		2 595 494	672,3	1 527,8	2 971,5	7 851,6	2 960,1	10 657,1

Zhrnutie (1)

- Rozvoj elektromobility na Slovensku bude postupný
    - Počet EV v roku 2030 môže dosiahnuť 28 000 alebo až 41 000 EV, menej ako 1,2% - 1,8% súčasného počtu vozidiel kategórie M1
    - Dopyt po elektrickej energii pre tieto EV v roku 2030 nižší ako 1% súčasnej spotreby elektriny
    - Pri progresívnejšom náraste, ~115 tisíc EV (5% súčasných osobných vozidiel) -> 2 PJ (t.j. 2%) spotreby elektrickej energie
  - Elektromobilita prispeje
    - k zníženiu spotreby fosílnych PHM
    - k zlepšeniu kvality ovzdušia v exponovaných lokalitách so zahustenou dopravou
- ....Iba za nasledovných podmienok:**
- EV sa musí využívať ako náhrada vozidla so spaľovacím motorom
  - Elektrická energia pre nabíjanie akumulátorov EV z nízko-uhlíkových zdrojov a OZE
  - Nabíjacia infraštruktúra, inteligentné siete a možnosti uskladnenia elektrickej energie rozvíjané súčasne s EV

Zhrnutie (2)

- Úspory primárnych zdrojov energie -> pri vyššom podiele OZE (slnečná/veterná) v zdrojovom mixe výroby elektrickej energie
- Vzrastie závislosť na elektrickej energii a jej dostupnosti – dôraz na bezpečnosť
- Pre zabránenie samotnej zmene klímy potrebné ďalšie inovácie a riešenia
  - alternatívne palivá;
  - verejná osobná doprava;
  - aplikácia princípov obehového hospodárstva v celom životnom cykle elektrických vozidiel vrátane recyklácie komponentov;
  - aktivity zdieľanej ekonomiky ako car sharing;
  - iniciatívy obcí v súlade s konceptom smart city;
  - zmena konceptu mobility;
  - a iné.

Čo ďalej?

- Technologický pokrok - vozidlá a akumulátory
- Elektrické siete
  - Nabíjacia infraštruktúra
  - Inteligentné siete a Uskladnenie energie
  - Závislosť spoločnosti na elektrickej energii
  - Bezpečnosť dodávok energie a kyberbezpečnosť
  - Spolupráca s okolitými krajinami
- Doprava
  - Verejná doprava
  - Zmena konceptu mobility
  - Alternatívne palivá a infraštruktúra
- Obehové hospodárstvo
- Iné riešenia zmeny klímy

Na stiahnutie

Kompletná štúdia vrátane príloh a dátového súboru je na webovej stránke Centra pre hospodárske otázky:

<https://www.economy.gov.sk/ministerstvo/centrum-pre-hospodarske-otazky/publikacie/analyzy>